

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
- pol leta 1 „ 60 „
- četrt leta — „ 30 „
Naročnina se pošilja
opravnitvno v škofjsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez pose-
bne naročnine

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce. Če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Novo nadačenje petroleja.

L. 1871. je minister grof Hohenwart odstopil in v državni kasi zapustil še nekoliko denarjev, potem, ko so bili že vsi stroški pokriti. Za njim je nastopilo prav liberalno-nemško in ustavoverno ministerstvo: knez Auersperg-Lasserjevo. To pa še ni nikoli kaj zapustilo imetka v kasi ob koncu leta, vselej mu je zmanjkalo po 20, 30, 40 in 50 milijonov ter jih z tem skušalo pokrivati, da je nove dolgove državljanom nakapalo, stare dače pozviševalo ali celo nove dače nalagalo. Toda ministerska stranka v državnem zboru je državne stroške gnala vedno na više, ravno tako, kakor ogersko ministerstvo Tiszajjevo. Oboje ministerstvo je samo zadnji 2 leti napravilo 460 milijonov dolgov pa še ne morejo shajati in segajo po novih dačah. Dogovorili so se naši in ogerski ministri, da hočejo nadačiti kavo (kofé) in petrolej z povišanjem colnine. To je pa celó naše ustavovorne poslance streslo in so ministrom odločno izpovedali, da temu ne bodo pritrtili; bojijo se namreč zamere pri svojih večjidel mestnih volilcih, ki bi po novi dači na kavo in petrolej vendarle utegnili tako zadeti biti, da bi se jim o pogubnosti liberalizma oči odprle. Ko so ministri to videli, so nevoljni postali in rekli „dobro, tedaj pa nečemo več ministri biti“ in so brž svoj odstop cesarju naznanili, ki so odpoved tudi sprejeli. Sedaj so pa liberalni poslanci bili v zadregi. Cesar so zahtevali, naj se pričeta nagodba z Ogersko brž dožene, ali nobeden človek se ni našel, ki bi se upal tega lotiti; vsak je djal: stari ministri so nagodbo pričeli in zamotali, naj jo še izmotajo in skončajo. Razun tega se liberalci bojijo tudi za svojo nadaljšnjo gospodstvo, če željam svetlega cesarja ne vstrežejo in nagodbe brž pod streho ne spravijo. Zato so se zmenili med seboj in z Auersperg-Lasserjem, potem tudi z magjarskim ministrom Tiszajem in tako se je zgodilo, da so stari ministri zopet svojo službo nastopili in od cesarja bili v njej potrjeni. Staro ministerstvo je torej zarad dače na kavo in petrolej padlo, pa zopet vstalo in bo Avstrijo z

novim davkom brez dvombe skoro osrečilo in, če zopet kaj zmes ne pride, nemško-magjarski dualizem za novih 10 let potrdilo.

Colnina, vržena na kavo, bila je različna. Do l. 1852. se je pobiralo 23 fl. od 100 kilo, do l. 1856 pa 21 fl. in do letos 16 fl. To colnino hočejo naši nemški in tudi magjarski ministri zvišati do 24 fl. tedaj za 8 fl., ki se bodo morali v zlatu plačevati. Ker pa nimamo zlata, ampak papir, zato bo še treba 20% nadavka dolagati. Iz tega je pa razvidno, da se bo kava jako podražala, kar si naj za užesa zapišejo posebno tisti kavopiveci, ki so do sedaj za liberalne poslance toliko goreli in noreli; naj se tem lepo zahvalijo, kedar pridejo domov, n. pr. Seidlu. Močno nadačen bo tudi sedaj toliko potrebni petrolej. Razun velike gosposke in hribocev, ki si z treskami svetijo, rabijo skoro vsi ljudje petrolej za svečavo. Vsi ti bodo precej občutljivo zadeti z novo colnino na petrolej, kojega se sedaj največ iz Amerike k nam dovažajo. Petrolej se nahaja tudi pri nas na Gališkem. Ali to olje se ne da tako dober kup iz zemlje dobiti pa tudi ne tako lepo čistiti, kakor ameriško. Pri nas stane priredjenje petroleja 2 fl. 100 kilo, v Ameriki samo 60 kr. Na Dunaju velja sedaj 100 kilo ameriškega petroleja 18 fl. potem colnina 1 fl. 50 kr. in 50 kr. posoda in nadavek za srebro, tedaj skup 20 fl. v bankoveih. To hočejo ministri preurediti. Oni tirjajo, da se ima 100 kilo z posodo vred računati in potem 8 fl. colnine plačati v zlatu. Ako 20 kilo odračunimo za posodo, tedaj je na 80 kilo vrženih zlatih 8 fl. kot colnina, ali na 100 kilo 10 zlatih goldinarjev. Ker pa zlata naši trgovci nimajo, ga bodo morali kupiti ali, kar je vse eno, doplačati 20% nadavka, t. j. za 10 zlatih goldinarjev dati 12 v bankoveih. To se pa reče toliko, kakor: petrolej, za kateri sedaj pri 100 kilo plačujemo 2 fl. v papirju colnine, bo vsled pozvišanja te colnine na 12 fl. v papirju podražen za 50%. Brez dvombe bo to veliko nevolje pouzročilo in mnogi bodo šli svojih starih svetilnic za repno olje iskat. Petrolej bo predrag. Finančni minister upa po novi dači dobiti kakih 9 milijonov,

ker se je l. 1875. iz Amerike k nam pripeljalo 807.496 meterskih centov petroleja. Mogoče, da bo sprva toliko dobil, ali dolgo ne bo tako ostalo. Podražanega petroleja se bo menje kupovalo, menje dovažalo, in zato bo tudi znesek pri colnini lezel nazaj. Morebiti ga bo naposled še menje, kakor sedaj. Avstrijsko prebivalstvo pa ima zopet precej občutljivo priliko nadrobno premišljevat in zamaknjeno občudovati preljubezujive dobrote liberalnega gospodarjenja.

Gospodarske stvari.

Gosenica prstanica ali srebernica (Gastropacha neustria) huda sovražnica raznim sadunosnim drevesom.

M. Gosenica srebernica je nevarna sovražnica skoraj vseh naših sadunosnih dreves. Popolnoma odraščena je po 4—5 centimetrov dolga, prav vitka, z tankimi, drobnimi dlačicami pokrita, lepo svitlomodra, z rudečimi progami kinčana, ki v ravni črti po hrbtu tekajo in ji v njenih pisanih in čistih barvah lep pogled dajejo. Glava je svitlo modra, okrogla, z dvema črnima očesnima pikicama. Gosenica prav brzo teka. Konec majnika se rodovine razkropijo in posamezne gosenice živijo vsaka za se. Meseca junija si poišče mesto na nekaj bolj skritem kraju in se zaprede, naredivši okoli svoje bube, ki je prav mehka in nježna, gosto, belorumenno zavojno kakor kokon sviloprejke. Kdor je ne pozna, jo ima dostikrat, slasti, če jo na kakem murbinem drevesu najde, za buho divje sviloprejke. Zavoja se trdno drži in je z nekaško rumenkastim prahom kakor potrošena, ki je, če ga nekaj napihneš, kakor tanka moka videti. Iz temnorujave bube se sred julija in nekaj pozneje svitlorujavi ponočni metulj srednje velikosti razvije, z širokimi rujavimi poprečnimi progami na gornjih perutnicah in z tankim barvinim prahom. Šteje k ponočnim metuljem in zelo hitro leta tako, da ga je težko, da si tudi ga je obilo, vjeti. Samica leže jajčka okoli poletnih letorasti, na rodovitne mladike, včasih na plodove recelje slasti grušek v podobi biserovega obročka v polževih črtah tesno drugo poleg drugega. Jajčne kopice delajo rekel bi prave ovratnike okoli tenkih mladik, ker so posamna jajčka po koncu stoječa v neko poprijemajočo se tvarino kakor vlita. Ta tvarina se z časoma strdi in tako močna postane, da počei in odskoči, če se obroček razcepi. Jajčka so prav umetno v rečeno tvarino vlita, vendar pa osi goseničarici pristopna, ki svoja jajčka v gosenična jajčka polaga, tako da jajce v jajcu leži. Jajčni obroč ima trdo, položeno lupino in se lesa tako trdno drži, da se le prav težko od njega odluščiti da. Jajca pretrpijo mraz od 20 in še več stopinj in prenašajo vse nezgode vremenske. Ker je obroček

svitlo siv kakor večina kože jablanina, ga je na prvi pogled težko na mladiki zagledati in zapačiti. Ko pa se oko le nekaj navadi, ga ne bode več lahko zgrešilo in v nekih minutah so brajde in mlada drevesca tega siluega škodljivca sadunosnih dreves lahko obrana. Od tega jajčnega obročka, ki je lepo in pravilno kakor prstan narejen, ima ta gosenica ravno svoje ime gosenica srebernica ali prstanica. Obroček je $1\frac{1}{2}$ —2 centimetra dolg in ima okoli 200—300 jajčkov. Vendar se pa tudi nahajajo obroči, ki jih po 400 in več imajo. Ti obročki se morajo skrbno in marljivo zasledovati in z mladikami vred, na katerih se nahajajo, porezati in sožgati. Nahajajo se večidel na peščenem sadju slasti na jablanih, včasih pa tudi na črešnjah, slivah, breskvah itd. Pet takih jajčnih obročkov na jednom drevesu je zadosti, da iz njih izvaljene gosenice celo drevo ugonobijo. Najbolje je te zalege iskati od novembra do marca in aprila, ker so v tem času naj lažje najti in ker tudi še niso izlezele. Spomladi goseničice iz jajčkov izlezejo navadno malo kesneje ko one glogovega belina. Sprva so skoraj črne, postanejo pa po prvem levljenju svitlejše in z časom lepo svitlomodre in prižaste. Prvi čas živé skupno v zaprejkah, ktere si na vejicah napredejo; pozneje pa že živé bolj razkropljene in so le zvečer in ob hudem vremenu v vejnih rogovilah, da se tako mrazu branijo. Zjutraj se razkropijo na vse strani na pašo in omulijo dostikrat v jednom dnevu listje cele velike veje. Brž ko je veja gola, jo zapustijo in se preselijo na drugo, dokler da tudi to papasejo. Tako vganjajo naprej, dokler da se zapredejo. Jih pokončati, ker se v vejnih rogovilah zbirajo, ni ravno pretežavna stran. Kamor se z roko ne more seči, da bi jih z debelo cujno pomučkal, se pomažejo z močnim žajfinim lugom, apneno vodo ali petrolejem itd. Tudi s streljanjem z smodnikom samim se morejo pokončati. Ker se pri bližnji nevarnosti brž na tla spuštijo, da bi se tako otele, je treba pri pomazanju previdno in rahlo postopati in tudi varovalno platno pokladati, ker sicer begunke kmalo zopet stara prebivališča poiščejo in tako škodo nadalje delajo. Ko so že odrastle in se po drevesu razkropile je treba varovalno platno okoli debla oviti, drevo stresti, da tako z njega pocepajo in se pokončajo. Brž ko so popadale na tla, hočejo zopet na drevo nazaj splezati. Dosti lažje in boljše je jajčne obročke poiskati, porezati in sožgati. Za to delo so naj pripravnejši dečki 10—12 let stari, ki radi po drevju sem ter tje plezajo. Na velikih drevesih se jim morajo v pomoč goseničarje škarje v roke dati. Če se jim majhno plačilo v odmero poda, oblezejo kmalo kakor veriverice vse veje in pokončajo vso to silno škodljivo zalego. Ob istem času, ko se zalega gosenice prstanice išče in pobira, morejo se tudi svalki iz suhega listja, ki po vejah sem ter tje visé na brajdah, grmičevju in drevju pobrati. V teh svalkih je večidel zalega dreves-